

Rapport 2008:43

Arkeologisk utredning etapp 1 och efterbesiktning

Korshult - Friggestorp

Förstärkning av elnätet

Invid bl a RAÅ 118
Åtvids och Gärdserums socknar
Åtvidabergs kommun
Östergötlands län

Fredrik Samuelsson

Korshult - Friggestorp

Förstärkning av elnätet

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	3
Områdesbeskrivning.	3
Syfte	3
Metod och dokumentation	3
Resultat och tolkning	3
Referenser	6
Tekniska uppgifter.	7

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Under hösten 2007 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 1 inför planerad schaktning för jordkabel samt rasering av luftledning på sträckan: Korshult - Friggestorp, Åtvidabergs kommun. Arbetet utfördes på uppdrag av E.ON Elnät Sverige AB.

Efter avslutade kart- och arkivstudier samt inventering i fält ansåg undertecknad att det inte var befogat med vidare arkeologiska åtgärder i ärendet. Detta förutsatt att försiktighet iakttogs så att två tjärdalar inte påverkades av det planerade arbetet.

Vid telefonkontakt med beredaren i dec 2007 framkom det att nedläggandet av jordkabeln redan hade satt igång under hösten och i stort sett var slutfört (utan beslut och utan kontakt med länsstyrelsen och Östergötlands länsmuseum). I mars 2008 utfördes därför en arkeologisk efterbesiktning för att utreda huruvida de två tjärdalarna hade skadats av kabelnedläggandet.

Vid efterbesiktningen konstaterades att tjärdalarna inte hade påverkats av arbetet.

Undertecknad ansåg därför att det inte var befogat med vidare arkeologiska åtgärder i ärendet.

Fredrik Samuelsson
antikvarie

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde under hösten 2007 en arkeologisk utredning etapp 1 inför planerad schaktning för jordkabel samt rasering av luftledning på sträckan: Korshult - Friggestorp, Åtvidabergs kommun. Eftersom det under ärendets gång framkom att nedläggandet av jordkabeln redan hade satt igång och i stort sett var slutfört (utan beslut och utan kontakt med länsstyrelsen och Östergötlands länsmuseum), utfördes i mars 2008 en arkeologisk efterbesiktning för att utreda huruvida de två tjärdalarna hade skadats av kabelnedläggandet.

Utredningen och efterbesiktningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Uppdragsgivare var E.ON Elnät Sverige AB vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för utredningen och efterbesiktningen samt rapportarbetet var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Arbetsområdet är beläget sydöst om Åtvidabergs samhälle. Landskapet är starkt kuperat med odlingsmarker som avlöses av skogsmark. Stora delar av elkabelsträckningen går söder om sjön Fallsjön.

Vid sträckningens västra början – invid gården Korshult – finns flera fornlämningar. I omedelbar anslutning till gårdsplanen ligger en stensättningsliknande lämning (RAÄ 8). Ett område med röjningsrösen (RAÄ 118) och ett med både röjningsrösen och röjda ytor (RAÄ 38) är belägna söder om Korshult. Även en stensättning (RAÄ 37) finns i området. I övrigt är inga fornlämningar registrerade intill den planerade schaktsträckan.

Jordkabelsträckningen berör bl a Kwickstorp 1:1. En arkeologisk utredning utfördes på fastigheten år 2005 inför småhusbebyggelse. Sex sökschakt grävdes med maskin. Inget av arkeologiskt intresse framkom (Lindberg 2005).

Vid Friggestorp var både schaktning för jordkabel samt rasering av luftledning planerad. Namnet Friggestorp nämns i skrift första gången 1383 (SOFIE).

Syfte

Syftet med utredningen var att fastställa huruvida fast fornlämning skulle komma att beröras av det planerade arbetet. Utredningen skulle även se på möjligheten att justera markingreppen i de fall fornlämning berördes. Utredningens resultat skulle ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta beslut i ärendet.

Syftet med efterbesiktningen var primärt att utreda huruvida två tjärdalar hade skadats av kabelnedläggandet. Vid besiktningen kontrollerades dock även

om någon åverkan hade skett på de sentida röjningsrösen, stengårdsgårdar och ekonomibyggnader som hade observerats under utredningen.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska utredningen genomfördes som kart- och arkivstudier samt specialinventering i fält.

Den arkeologiska efterbesiktningen genomfördes som okulär besiktning av de ytor längs sträckningen som hade uppmärksammats under utredningen.

Resultat och tolkning

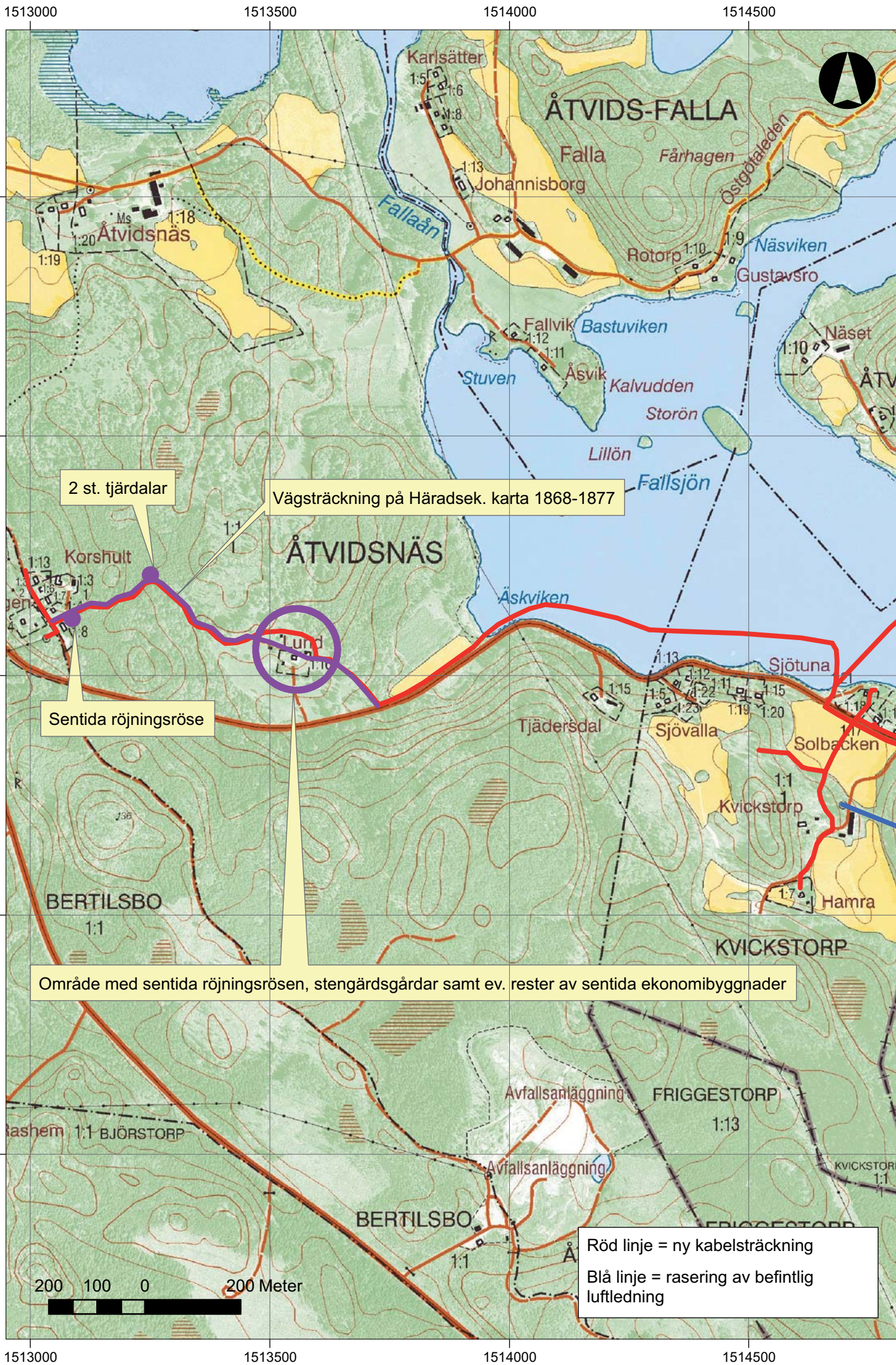
Under utredningsarbetet uppmärksammades att två tjärdalar, påträffade under ”Skog och historia – projektet”, var belägna ca 7 m norr om den planerade kabelsträckningen (X6451210, Y1513250). Dessa är runda och trattformade. Den ena är 9 m i diam och 0,6 m djup med närmast plan botten. Den andra är 10 m i diam och 0,8 m djup. Båda har runt kanten en vall; 1,5–2 m bred och 0,2–0,3 m hög. Båda tjärdalarna är skadade av stormen år 2005.

I övrigt observerades vid inventeringen att det längs sträckningarna finns sentida röjningsrösen, stengårdsgårdar samt eventuella rester efter sentida ekonomibyggnader som kunde påverkas av det planerade arbetet. Detta borde dock kunna undvikas eftersom åtminstone rösena och gårdsgårdarna är väl synliga. Den planerade kabelsträckningen skulle även, under en sträcka, följa en gammal vägsträckning som är utmärkt på häradsekonomiska kartan 1868-1877.

Vid telefonkontakt med beredaren Krister Johansson på Vattenfall i december 2007 framkom det att nedläggandet av jordkabeln redan hade satt igång under hösten och i stort sett var slutfört (utan beslut och utan kontakt med länsstyrelsen och Östergötlands länsmuseum). I mars 2008 utfördes därför en arkeologisk efterbesiktning för att utreda huruvida de två tjärdalarna hade skadats av kabelnedläggandet.

Vid efterbesiktningen konstaterades att tjärdalarna inte hade påverkats av arbetet. Kabeln hade grävts ned på andra sidan av vägen. Även de sentida röjningsrösena och stengårdsgårdarna hade till stor del klarat sig från skador. Vid torpet Lund noterades dock, vid två områden, ett fåtal större stenar vid sidan av det igenfyllda kabelschaktet. Dessa kan troligtvis härröra från någon sentida ekonomibyggnad eller stengårdsgård.

Efter utförd efterbesiktning ansåg Östergötlands länsmuseum att det inte var befogat med vidare arkeologiska åtgärder i ärendet.

2 st. tjärdalar

Vägsträckning på Häradsek. karta 1868-1877

Sentida röjningsröse

Område med sentida röjningsrösen, stengärdsgårdar samt ev. rester av sentida ekonomibyggnader

Röd linje = ny kabelsträckning
Blå linje = rasering av befintlig luftledning

200 100 0 200 Meter

1514500

1515000

1515500

1516000

6452000

6452000

6451500

6451500

6451000

6451000

6450500

6450500

6450000

6450000

1514500

1515000

1515500

1516000

Sentida röjningsröse

Sentida röjningsröse

Röd linje = ny kabelsträckning
 Blå linje = rasering av befintlig luftledning

200 100 0 200 Meter

Referenser

Fornminnesregistret: <http://www.fmis.raa.se/fmis/>

Lindberg R. 2005. *Kvickstorp 1:1*. Arkeologisk utredning etapp 2. Åtvids sn, Åtvidabergs kommun, Östergötlands län. Rapport 2005:72. Östergötlands länsmuseum.

www.sofi.se/ortnamnsregistret

Tekniska uppgifter

Sträcka	Korshult - Friggestorp
Socken	Åtvids och Gårdserums socknar
Kommun	Åtvidaberg
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	Invid RAÄ 118 m fl
Ekonomiska kartans blad	086 02 (8G 0c Åtvidaberg) & 086 03 (8G 0d Forsaström)
Koordinater	Kabelsträckning: X6451213, Y1512988 – X6450018, Y1515550. Rasering: X6450168, Y1515250 – X6452012, Y1515677
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1 och efterbesiktning
Länsstyrelsens dnr	431-24374-06
Länsstyrelsens handläggare	Bror-Tommy Sturk
Länsstyrelsens beslut	2007-12-10 (muntligt)
ÖLM dnr	577/06
ÖLM projektnr	530583
Uppdragsgivare	E.ON Elnät Sverige AB
Kostnadsansvarig	E.ON Elnät Sverige AB
Projektledare	Fredrik Samuelsson
Rapportarbete	Fredrik Samuelsson
Fältarbetstid	2007-08-23 & 2008-03-05
Total yta som berörs av exploateringen	Kabelsträckning: Ca 3 km, varav ca hälften är sjökabel Rasering: Ca 2 km luftledning
Fynd	Nej
Foto	Nej
Analyser	Nej
Grafik	Fredrik Samuelsson
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial
ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket. Ärende nr MS2006/02241
Rapport 2008:43 © Östergötlands länsmuseum

Östergötlands länsmuseum utförde under hösten 2007 en arkeologisk utredning etapp 1 inför planerad schaktning för jordkabel samt rasering av luftledning på sträckan: Korshult - Friggestorp, Åtvidabergs kommun, Östergötland. Arbetet utfördes på uppdrag av E.ON Elnät Sverige AB.

Efter avslutade kart- och arkivstudier samt inventering i fält ansåg undertecknad att det inte var befogat med vidare arkeologiska åtgärder i ärendet. Detta förutsatt att försiktighet beaktades så att två tjärdalar inte påverkades av det planerade arbetet.

Eftersom det under ärendets gång framkom att nedläggandet av jordkabeln redan hade satt igång och i stort sett var slutfört (utan beslut och utan kontakt med länsstyrelsen och Östergötlands länsmuseum), utfördes i mars 2008 en arkeologisk efterbesiktning för att utreda huruvida de två tjärdalarna hade skadats av kabelnedläggandet.

Vid efterbesiktningen konstaterades att tjärdalarna inte hade påverkats av arbetet.

Undertecknad ansåg därför att det inte var befogat med vidare arkeologiska åtgärder i ärendet.